

Prædiken af Morten Munch

3. søndag i advent / 17. dec. 2017

Tekst: Luk 1,67-80.

AT GØRE PLADS FOR GUD

Et åndeligt vejarbejde

Ban Herrens vej! Den opfordring hører vi to gange i dagens tekster.

Først lyder det hos profeten Esajas fra ca. 600 f.Kr. Senere lyder det som et ekko ind i tiden umiddelbart før Jesu fødsel i Zakarias' lovsang fra Lukas Evangeliets første kapitel, som vi netop har hørt.

I lovsangen beskriver ordene Johannes Døberens kommende livsopgave. Han skal bane vej for messias, for frelseren.

Vejarbejde kan tage lang tid. Vi kan bare tænke på indfaldsmotorvejen til København ved Køge bugt. Det er dog ingenting i forhold til den vej, der beredes for messias gennem flere århundreders profetiske budskaber i Israels historie.

Døberen skal bane vejen det sidste stykke.

For verden står ikke med åbne arme for at modtage messias – hverken dengang eller i dag.

Der var ikke plads til ham i herberget julenat.

Evangelisten Johannes siger i sit juleevangelium i Joh 1, at Jesus kom til sine egne, men hans egne tog ikke imod ham.

Eller sagt med Jesu egne ord: Rævene har huler og fuglene har reder, men Menneskesønnen har ikke det sted, hvor han kan lægge sit hoved.

Ikke for ingenting bliver det gentaget: Ban Herrens vej.

Det handler om at gøre plads og skabe rum.

Når en familie venter familieførgelse, indebærer det forskellige forberedelser. Der skal skabes plads til det nye liv, der er på vej. Måske er det farens kontor, der må vige pladsen for et barnekammer. Der rokeres om. Der smides ud. Der anskaffes nyt.

Lidt på samme måde - eller måske meget på samme måde - er det at tage imod det barn, der fødes julenat. Det indebærer forandring.

Den lilla adventsfarve på messetøjet her i december (og på sløjferne på adventskransen) er en bodsfarve, der handler om at slippe det, der spærrer for Guds Søns indgang på jorden.

Når Johannes Døberen som voksen tager fat på sin opgave, sit åndelige 'vejarbejde', går han i kødet på alt det, der har fyldt menneskers hjerter, så der ikke er plads til det nye, Gud vil bringe. Hans ydre tøj- og madvaner (kamelhårsdragt og græshoppetærte med honning) afspejler en indre forenkling af livet; en overgivelse til Gud.

En afgud kan defineres som det, der tager Guds plads. Moderne afguder er sjældent formet af træ eller sten. Det fælles er, at de formet af den illusion, at vores liv afhænger af dem. Som oftest er det ikke dårlige ting. Det er ting, der kandiderer til at være gud, netop fordi de giver os en vis næring. Karriere, materiel sikkerhed, familie – ting der ikke kan bære at være Gud.

Adventstiden handler om at gøre plads til Gud – ikke som vi forestiller os Gud – men sådan som Gud vælger at komme til os. Og det er ofte på overraskende måder.

Gud overraskede Zakarias i templet, så han trods mange års bønner om en søn, havde svært ved at finde rum til det, når det endelig gjaldt.

Og Gud overraskede menneskeheden, da han kom som et fattigt barn – så mennesker dengang, trods generationers længselsfulde bønner om messias' komme, havde svært ved at finde plads til det gudsrige, han bragte med sig.

Sådan har det været siden. Derfor skal vi høre det igen som et ekko ind i vores liv: Ban Guds vej! Gør plads til at hans nåde kan virke, kan forsone os med Gud og hinanden og lære os barmhjertighed.

Stilhedens velsignelse

Når Guds adgang til os snævrer ind i en travl hverdag, kan fortællingen om Zakarias anspore os til at skabe rum for Gud på to konkrete måder.

Gennem stilhed og gennem lovsang. Først lidt om stilheden.

Den stilhed, Zakarias levede i i månederne frem til Johannes' fødsel og navngivning på 8. dagen, var ufrivillig. Englen havde gjort ham midlertidigt stum, da han manglede rum for Guds løfte.

Han var tæt på sin pensionsalder og havde lige oplevet den lykke, at han var blevet udtrukket ved lodtrækning til at skulle frembære røgelsesofferet i templet.

Det var en opgave, som en præst kun fik én gang i livet – once in a lifetime - og det var ikke alle forundt. Det indebar at stå lige foran tæppet, der adskilte det hellige rum i templet fra det allerhelligste.

Han kunne ikke komme tættere på det, han levede og åndede for.

Som han står der, viser englen Gabriel sig for ham med et budskab om, at han og alverden kan komme endnu tættere på – for den hellige Gud vil tage bolig i et menneske, der skal åbenbare guddomsfylden – og Zakarias' søn Johannes skal, ved at være den første til at udpege dette menneske, hjælpe os til at se lidt ind bag forhænget – se Guds lys på Jesu Kristi ansigt.

Det er ikke lige de ord, som englen bruger. Det er ord, Paulus bruger i 2. Kor., som vi hørte læst tidligere i gudstjenesten.

Zakarias gik rystet ud til folket, der ventede udenfor templet. De ventede på, at han skulle komme ud og lyse velsignelsen over dem. Den eneste velsignelse de fik den dag, var stilhedens velsignelse – men den er også værd at få del i.

I stilheden blev der skabt rum for Guds tanke og vej.

Det var en belæring i ydmyghed og tillid – en tid til at fordøje Guds ord og lade det bundfælde sig – en tavs forundring over, at Guds skat er til stede i menneskelivets skrøbelige lerkar.

De skuffede drømme blev hentet frem igen. De personlige drømme om en søn og arving, men også den store drøm om at se løfterne om messias gå i opfyldelse.

De gamle løfter til Abraham og David kunne efter århundreders gentagelse lyde tomme. Nu fik de deres klang tilbage; de gav ny mening.

Vi har brug for pauser fra tidens mange ord. Der er i vores samfund myldretid døgnet rundt på informationsmotorvejen. Det gør stilhed til en vigtig dyd, en oase, en hjælp til at skelne og sortere i ordene, så det levende gudsord, Kristus, får rum og plads.

Lovsang ved juletid

Ud af stilheden vokser lovsangen. Sådan erfarer Zakarias det. Det kan også gå den anden vej – at der i lovsangen fødes en ny stilhed.

De to ting, stilhed og lovsang, betinger gensidigt hinanden og skaber i fællesskab dybde og højde. De udvider hjerte og tanke for Gud.

Zakarias' lovsang er profetisk fremadskuende om det, Gud vil gøre gennem Johannes Døberen og Jesus. Det var en almindelig antagelse, at profetord havde været fraværende i ca. 400 år - perioden mellem afslutningen på Det gamle Testamente og begyndelsen på Det Nye.

Med Zakarias' profetiske sang brydes de 400 års tavshed. Nu er der igen grund til at synge.

Zakarias synger om 'frelsen i syndernes forladelse' og om 'Guds inderlige barmhjertighed' som en 'solopgang fra det høje'.

Jeg er ikke den, der normalt står op med solen, når vi taler om sommerhalvåret – det indrømmer jeg gerne. Her om vinteren er det lettere. Men de få gange for mange år siden jeg er stået op med solen på en sommerdag, har været en fantastisk oplevelse.

Der er selve overgangen fra mørke til lys – og fra kulde til varme.

Der er den helt særlige stilhed, der langsomt afløses af naturens gradvise opvågning; fuglene der begynder at give lyd - og med tiden også blomsterne, der åbner sig gavmildt med dufte og farver.

Det er det billede, Zakarias gør brug af for at sige, hvad Guds komme til jorden indebærer; Gud kommer som den, der gør levende; den der får livet til at vågne.

Gamle Zakarias føler sig ung igen og istemmer en lovsang til Guds ære, der siden har lydt gennem kirkens historie i tidebønnerne, hvor den indgår som en af de centrale tekster.

Lovsang fylder ekstra meget her i julen. Vi synger de mange julesalmer igen og igen. Vi taler om at synge julen ind. Vi synger julen ind i hjertet. Også til det sorgfulde hjerte kan lovsangen finde vej.

I "Blomstre som en rosegård" sang vi før prædikenen om det faldne mod, der skal rejse sig – og om rynkerne der skal glattes ud.

Og vi fortsatte med salmen "Hvorledes skal jeg møde og favne dig, min skat?", der indeholder en bøn om, at vor længsels sne må blive til liflig sommer.

Det er det kristne håb, der giver os grund til at synge – og grund til at være stille.

Amen.